

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Med detta nummer följer bilaga.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
✠ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ✠

kurs i engelska med språkskivor för 75 kronor

Vår kurs förenar två goda undervisningsmetoder, korrespondensmetoden och grammofonmetoden. Den omfattar 10 studiebrev, speciell grammatik, ordlista samt 15 dubbelsidiga språkskivor intalade av kända språkmän. Personlig granskning av svar på frågor i studiebreven ingår i densamma. Hela kursen kostar: för enskilda 75: —, för studiecirklar är priset beroende på antalet medlemmar. Är Ni intresserad? Fråga —

kooperativa

studieavdelningen
Saltsjöbaden

Sänd i öppet kuvert frankerat med 5-öres frimärke.

Jag (och st. av mina kamrater) är intresserad av kursen i engelska med språkskivor.

.....
Namn:

Adress:

HERTHA

ÅRGÅNG XIX

NOVEMBER 1932

HÄFTE 9

Vid Gustav Adolfsminnet.

Det ligger säkerligen för många något paradoxalt i sammansättningen Gustav Adolfsminnet och vår tid. Överhuvud taget synes det otacksamt att fira nationella minnen inför en generation, som vill sätta likhetstecken mellan tradition och fördom, mellan fosterlandssinne och krigslynn, mellan konungskhet och folkförtryck. En bjärtare kontrast kan väl knappast tänkas än 1600-talets positiva morgonstämning över Europas stater och vår Götterdämmerungspessimism, dess individuella personlighetsideal och vår standardtyp, dess hjältedyrkan och vår strävan efter genomsnittsnivå, dess fromhet och vår förnuftskult. Men lägger man historiens synglas på denna motsättning, d. v. s. får man in även nutiden i sekelperspektiv — ja, då låter man sig icke förbrylla av dennas om aldrig så tvärsäkert fastslagna värdesättning. Perspektivet tillbaka ger också sikten framåt, man inser hur snabbt den tid, som nu sitter till doms, med alla sina ideal och dogmer glider in i det förgångna för att själv bli utsatt för efterföljares granskande och dömande kritik.

Ge vi oss ro att en stund se bort från nuets mångahanda och dröja vid Gustav Adolfs bild, skola vi märka, att våra blickar måste höjas, ej sänkas, fastän vi se tillbaka. Det ges mänskliga insatser av evighetshalt, som bestå trots tidernas växlande åskådning. Även den, vars ideal avvika längst från Gustav Adolfs egna, måste böja sig för hans stora argument: att offra livet för sin sak. Det var icke ett offer blott i dödsstunden, utan ett helt liv med alla dess krafter, som satsades dag för dag, icke något överdåd i hastigt mod, ingen flykt från tunga pliktbördor — det var ett ynglingens och mannens medvetna, generösa offer av sin naturs rika gåvor i sådana syftens tjänst, som hade rätt att kräva alla egna intressens underordnande.

För Gustav Adolf var för övrigt det drag typiskt, som alltid kännetecknat en stor regent — att hans eget jag med dess väl eller ve så helt uppgår i rikets, att de sammanfalla. Begreppen "riket", "kronan", "konungen" voro ett, man kunde i detta fall tillägga "folket". Själv har Gustav Adolf givit den bekanta, oöverträffade tolkning-

»Många bäckar små göra en stor å.»

INSÄTT Edra besparingar i

Stockholms Stads Sparbank

STIFTAD
ÅR 1821.

KONTOR: Fredsgatan 9, Hornsgatan 60, Odengatan 65, Folkungagatan 68, Flemmingatan 34 och Sibyllegatan 8, öppna 1/2 10-3 samt 1/2 6-7, lördagar kl. 2 e. m.

Lat hand gör fattig.

Idog hand gör rik

en av Sveriges statskick: "Konung och Ständer, högre som lägre, de båda tillhoppa utgöra det höga Majestädet". Här avspeglar sig den urgamla samverkan mellan hövding och allmoge, som haft sitt ursprung i tingsmötet, som sedan och främst under Vasarnes ledning fortlevat vid riksdagen och som aldrig framträtt fulltonigare än under Gustav Adolfs egen tid. Det är ej bara en snillrik intuition, som låter honom så formulera rikets styrelseprincip. Den blixlika tanken springer hos honom alltid fram ur ett djup av kunskaper, ur moget omdöme och verkligt historiskt sinne.

Även den andra karakteristiska statsmannaegenskapen besitter han, att se s a m m a n h a n g e t i tidens händelser sinsemellan och med de gångnas. Han fattar själv historiestudiet som den bästa ledningen för sitt eget liv, och han står då på sin samtids ståndpunkt som tar de etiska lärdomarna som historiens huvudsyfte. Därför blir också hans ansvarskänsla inför framtiden så stark.

Han är medveten om att han själv bygger vidare på de grundvalar, som lagts av fadern och farfadern. Lika klart vet han, att hans egen strid mot Polen är ett led i hela den europeiska troskampen. Hans stora syften: Sveriges nationella säkerhet och protestantismens trosfrihet äro ett. Det gäller om Gustav Adolfs inre styrelse som om hans yttre politik,

att där finns mindre av splittring i antingen — eller än av lyckliga både — och. Den sällsynta samdräkt, varmed svenska folket fylkade sig kring sin konung efter partistrider på liv och död har han själv prisat och manat till. Han har eftersträvat den vid att försona faderns fiender, adeln, genom privilegier och utmärkelser, vid att visa frikostighet och intresse för det lärda ståndet, vid att uppmuntra borgarnas handel och hantverk, genom skonsamhet mot allmogen, genom personligt föredöme bland sina knektar. Men att han lyckades, att folket verkligen efter svåra tider av krig och fattigdom kunde samla sig till den kraftyttring, som räddade protestantismen och grundade vår stormaktsställning — det har en mänsklig, psykologisk förklaring i den fängslande, myndiga, strålande tjuskraften i Gustav Adolfs egen personlighet.

Ingen närmade sig honom utan att bli påverkad. Ja, hans blotta namn och bild övade en magisk verkan bland vänner och fiender, som ej ens sett honom själv. Man kunde framdraga mångfaldiga vittnesbörd. När Gustav Adolf under sina tidigare regeringsår hade att försvara kronans maktställning gentemot vissa oppositionstendenser, bl. a. mot hertigarne, kusinen Johan och brodern Karl Filip, kan man nog samt se hur slätt dylika motståndare stått sig vid muntliga förhandlingar med konungen och hur de fruktat

 <p>ASPIRIN</p> <p>OSVEKLIKT MEDEL MOT HUVUDVÄRK</p>	<p>Erhålls i alla apotek i rör och askar med 20 tabletter.</p>
--	--

och undviktit dem. Gustav Adolfs personliga pondus, trots de unga åren, hans eldiga Vasatemperament och överlägsna vältalighet avgick alltid med segern. Samma erfarenhet fingo senare främmande diplomater och fältherrar göra. När Gustav Adolf friade till Maria Eleonora av Brandenburg, var hennes moder länge ivrigt emot partiet, men efter ett personligt samtal med den kunglige giljaren fingo alla politiska hänsyn, alla farhågor för Polens fiendskap genast fara! Man behöver bara nalkas hans omgivning — i riksdagshandlingar, rådsprotokoll, brev från samtida eller klagoskrifter efter hans död — för att erfara den på en gång tilldragande och befallande makt, som kanske lika mycket som hans gärning skapat epitetet "den store".

Han var född konung, fastän ej tronföljare. Men han var en konung av nordiskt kynne, den, som ej befallde genom kommandot "gå", utan med ett "kom", därför att han själv var främst i striden som i arbetet. Vänlig och käck, munter, folklig och fromt förtröstande, stundom häftigt uppbrusande, på djupet allvarlig, var han med sin vördiga gestalt, sin gyllne blondhet, sin kloka blå blick och sina enkla, men furstliga later sitt folks, ja, det germanska Europas ideal. Hängiven beundran mötte honom, när han stod som landets hurtiga framtidshopp bland faderns gamla krigsbussar, när han

mötte rikets ständer med dryga krav, men öppet förtroende, när han med dödsförakt delade sina knektars äventyr eller själv rörde trumman för att samla dem till bön, när han älskade kvinnorna — och glömde dem, när han som mild segerherre red in i fiendestäder. Trots sitt mannamod var Gustav Adolf ingalunda någon krigaretyp. Sin tids yppersta härförare och en nyskapare på det militära som på andra områden blev han tack vare sina utomordentliga gåvor att motsvara situationens krav. Men han har själv begynt endast ett krig, det stora befrielseverket i Tyskland, och detta efter moget övervägande och med klar uppfattning om kriget som en mörk olycka och ett yttersta medel.

Det skulle kunna skrivas och har skrivits ändlösa volymer om Gustav Adolfs konungagärning, om hans ordnande och nydanande verksamhet i landet, hans världshistoriska insats på slagfältet och inom diplomatien. Vid en summarisk återblick inför minnesdagen blir dock själva Gustav Adolfs gestalten brännpunkten. Bakom det rastlösa arbetet, de lysande segrarna, de skiftande ödena står som den samlande och drivande kraften en levande personlighet av sällsynt glans. Det är betecknande, att man blir högstämnd vid att behandla Gustav Adolf; ville man bruka banafraser och vardagsuttryck skulle man snart finna, att föremålet glider bort ur ens grepp. Det är icke så att

DRICK RAMMLÖSA

Sveriges förnämsta naturligt alkaliska vatten.

Hovleverantörer till H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

konkreta skildringar och realistisk syn ej skulle passa för Gustav Adolf — han var själv minst av allt fantasisk eller fåfäng. Men hans syn på tingen lyftes av ett högsinne och en adelhet i uppsåt över vanliga mått, och den, som anlägger små och krasa synpunkter, skall aldrig kunna följa honom. Kanhända skall vår tids kontrast göra hans gestalt mer levande för den, som vill göra sig möda. En uppriktig frågvishet inför historien brukar leda till förståelse.

Faran är större att få en död bild, när man vill göra honom till blott en blågul symbol.

En ny skildring av Gustav Adolf, konkret och fängslande, har i dagarna givits i professor Ahnlunds bok "Gustav Adolf den store". Mot bakgrunden av sin tids typiska konturer målas konungen sant och livfullt, mänskligt fattbar för var och en. "Hans hjärta var varmt, hans öga ljust."

ALICE QUENSEL.

De frånskilda hustrurnas pensionsrätt.

En aktuell fråga.

De frånskilda hustrurnas försörjning är en fråga, som för närvarande ingalunda är ordnad på tillfredsställande sätt. Åtminstone för de äldre äktenskapen gäller i flertalet fall, att hustrun icke sedan sitt giftermål ägnat sig åt förvärvsarbete. Hon har kanske aldrig ens erhållit någon yrkesutbildning eller också lämnat sitt förutvarande arbete för att ägna sig åt hemmet. Vid upplösning av äktenskapet har en sådan hustru knappast några möjligheter att försörja sig själv, i synnerhet icke under nu rådande förhållanden, då arbetsmarknaden är överfylld av yngre, yrkesutbildade arbetssökande. Det underhållningsbidrag, hustrun eventuellt tillerkännes, är ofta ytterst svårt att utfå, om mannen icke har fast lön. Är mannen däremot

fast anställd i allmän eller enskild tjänst, torde den frånskilda hustrun under hans livstid kunna känna sig tämligen säker på det utdömda eller avtalade underhållningsbidraget. Men dör mannen före henne, står hon även i dessa fall i regel utan försörjningsmedel. Hon har nämligen ingen rätt till pension efter honom.

De olika grupperna av statstjänstemän tillhöra i pensionshänseende skilda kassor, var och en med sitt reglemente, vilkas bestämmelser divergera i åtskilliga avseenden. Flertalet ordinarie innehavare av civila tjänster äro skyldiga att tillhöra civilstatens änke- och pupillkassa. Från delaktighet i denna kassa äro undantagna innehavare av tjänster, med vilka är förenad skyldighet att för beredande av pension åt änkor och barn erlägga avgifter till arméns, prästerskapets, statens järnvägars

BOKHANDELN

STUDIO

NORRLANDSG. 30, STHLM

Specialbokhandel för:

Religion, Mystik, Teosofi, Psykologi, Spiritualism, Frimureri, Modern Uppfostran, etc.

eller telegrafverkets änke- och pupillkassa, statens pensionsanstalt, universitetens i Uppsala och Lund pensionsinrättningar, flottans pensionskassa samt tullstatens enskilda pensionsinrättning.

Gemensam för alla dessa kassors reglementen är emellertid bestämelsen, att, förutom delägares barn, endast hans änka är pensionsberättigad. En statstjänstemans fränskilda hustru äger ingen som helst möjlighet att komma i åtnjutande av pension, även om mannen efter skilsmässan icke ingått nytt äktenskap och således icke efterlämnar pensionsberättigad änka.

Det är att märka, att pensionskassorna bygga på principen om självpensionering. Delägarna betala obligatoriska avgifter, alltså en slags försäkringspremier. Även hustrun får sålunda under äktenskapet vidkännas den minskning i familjens inkomster, som mannens inbetalningar till pensionskassan innebära. Under ett långt äktenskap ha dessa inbetalningar hunnit stiga till betydande belopp. Är mannen vid dödsfallet omgift, kan det hända, att den andra hustrun, som vanligtvis är yngre och torde ha större möjligheter till självförsörjning, efter ett mycket kort äktenskap erhåller pension, medan den första hustrun, hur långt hennes äktenskap med den avlidne än varit, icke får något. Är mannen icke omgift eller har hans andra äktenskap ingåtts vid så hög ålder, att

det, enligt de särskilda kassornas reglementen, icke grundar rätt till familjepension, ge de många årens inbetalningar ingen valuta.

Beträffande de kommunala befattningshavarnas familjepensionskassor gälla i ifrågavarande hänseende samma bestämmelser. Änkorna äro pensionsberättigade men icke de fränskilda hustrurna.

För de enskilda företagens familjepensionskassor, i den mån sådana finnas, stadgas i regel, att, förutom delägares barn, endast hans efterlämnade änka äger uppbära pension. Men här finnes dock undantag. Sålunda föreskrives i reglementet för de enskilda järnvägarnas pensionskassa, att rätt till pension kan på särskild, av vederbörande järnvägsförvaltning tillstyrkt ansökan och med belopp, som av kassans styrelse bestämmes, beviljas avlidens delägares fränskilda hustru, som ej ingått nytt äktenskap, då vid dödsfallet annan pensionsberättigad ej finnes.

Önskar en man skilsmässa och kan styrka, att det föreligger lagstadgade skäl härför, kan hustrun icke förhindra äktenskapets upplösning endast genom invändningen, att hon därigenom förlorar sin rätt till änkepension, och någon ersättning för denna förlorade förmån i form av högre underhållsbidrag kan hon knappast påräkna. Men väl tages vid uppskattande av mannens förmåga att betala underhållsbidrag hänsyn till den minskning i hans

Åtta år i sibirisk fångenskap

av missionärinnan *Charlotte Hoff* utkommer 1 december 1932 i svensk översättning. Pris häft. 1: 25. Inb. 1: 75.

Ingen svensk kvinna bör uraktlåta att läsa denna gripande skildring om en lidande men segrande medsysters underbara räddning. Har utkommit på tyska, engelska och franska språken i bortåt 100,000 ex.

Rekv. från PASTOR EFR. FRAIM, STOCKHOLM 19. Postgiro 55005.

inkomster, som erläggandet av de obligatoriska pensionsavgifterna innebär.

I Norge har frågan om frånskild hustrus pensionsrätt på senare tid varit föremål för livlig diskussion. Även här finnas en mängd olika pensionskassor, var och en med sina särskilda bestämmelser. I "Lov om Statens pensionskasse" stadgas följande:

Om en avgiftspliktig tjänstemans äktenskap upplöses, skall det i domen eller beslutet bestämmas, om hustruns rätt till änkepension skall fortbestå eller icke. Vid avgörandet härav tillämpas regeln, att om det finnes skäligt, skall hustrun bibehålla sin pensionsrätt. Denna hennes rätt bortfaller emellertid, om mannen gifter om sig och likaledes om hustrun själv ingår nytt äktenskap. Dock kan det i domen eller beslutet, om särskilda skäl därtill föreligga, bestämmas att hustruns pensionsrätt skall fortbestå, även om mannen gifter om sig. I sistnämnda fall har hustrun i det nya äktenskapet icke rätt till änkepension, så framt icke den frånskilda hustruns pensionsrätt bortfaller före mannens död.

Det är alltså enligt denna bestämmelse vederbörande myndighet, som vid äktenskapets upplösning i domen eller beslutet fastställer, huruvida den frånskilda hustrun skall bibehålla sin rätt till änkepension eller icke. Mannen har ej någon bestämmanderätt i detta hänseende.

Motsvarande regel gäller för "Statens jernbaners pensionskasse". Men i fråga om medlemmarna av andra kassor ha myndigheterna icke bestämmanderätt rörande pensionen. Beträffande Oslo kommuns tjänstemän stadgas uttryckligen, att rätten till änkepension bortfaller vid skilsmässa.

De Norske Kvinders Nationalraad har nu tagit upp frågan till utredning och gjort framställning hos de olika pensionskassorna om införande av bestämmelser, motsvarande de ovan refererade i "Lov om Statens pensionskasse".

I Sverige äro vi ännu långt efter i detta hänseende. För oss gäller det först och främst att få till stånd ändring av grunderna för statstjänstemännens familjepensionering. De nuvarande reglerna taga, som jag förut påpekat, ingen som helst hänsyn till de frånskilda hustrurna och leda därför till orimliga konsekvenser.

Då pensionsakkunniga nu framlagt förslag till nya bestämmelser angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, torde vi under den närmaste framtiden kunna förvänta revision även av gällande bestämmelser om familjepension beträffande denna kategori av statstjänstemän. Det gäller då att tillse, att de frånskilda hustrurnas rätt blir behörigen tillgodosedd. Att den nuvarande ordningen icke överensstämmer med

Begär alltid **VITRUM:S** tillverkningar:

FERROL VITRUM, det mest aptitgivande och stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält, fördrages det av den ömtåligaste mage.

Tages på grund av sin angenäma smak lätt av såväl barn som vuxna.

LAXERMARMELAD VITRUM, angenämt avföringsmedel av jämn verkan.

SODAPASTILLER VITRUM mot halsbränna och magsyra, välsmakande.

APOTEKSVARUCENTRALEN VITRUM, Apotekareaktiebolaget.

rättvisans och billighetens krav är uppenbart, men frågans lösning kommer säkerligen att erbjuda åtskilliga tvistepunkter. Bestämmelserna i "Lov om Statens pensionskasse" äro emellertid därvid värda att uppmärk-

sammas. Då denna lag tillkom redan år 1921, har man nu en tioårig erfarenhet av dess verkningar och därmed möjlighet att bedöma, i vad mån dessa visat sig tillfredsställande.

MÄRTA WIKSTRÖM.

Norska kvinnliga akademiker jubilera.

Det var en ståtlig fest, som de norska kvinnliga akademikerna avhöll på Grand hotel i Oslo den 10 sistlidne september till firande av att 50 år förflutit sedan den första kvinnan i Norge inskrevs vid universitetet. I samband därmed utgavs även en festskrift på över 300 sidor.

Jubileumsskriften inledes med att författaren Helge Krog med några varma ord hyllar sin moder Cecilie Thoresen Krog, lika ung i sinnet vid sin död som den dag, då hon efter äntligen genomförd lagförändring först bland Norges kvinnor avlade "artium" för inträde vid universitetet. I ett par av de första kapitlen ges en livlig skildring av den hårda kamp de norska kvinnorna fört för att få tillträde till den högre utbildningen och till däremot svarande ämbeten. Argumenten emot kvinnorna äro de vanliga. Synnerligen intressant är att taga del av bokens statistiska utredningar på de 9,000 kvinnor, som till dato avlagt studentexamen i Norge. Av dessa ha 415 därefter tagit universitetsexamen, 176 blivit tandläkare, 12 avlagt examen vid teknisk högskola. Bland de först nämnda visar fördelningen på olika fack, att medicin och språk samlat

det största antalet, resp. 135 och 122. Medicine eller filosofie doktorer äro 14, varav 2 äro professorer vid universitetet och 3 docenter. Det finns 1 rektor för statsskola och 42 lektorer, 4 universitetsbibliotekarier, 3 domare, 7 departementschefer, för att anföra några exempel. Endast 4 ha avlagt teologisk examen.

En god idé har den ansvariga bokkommittén haft, då den låtit en del av dessa märkeskvinnor framträda genom att själva ge en glimt av något deras specialintresse. Några av de bortgångnas livsgärning ha tecknats av annan hand. Med största spänning följer man de kvinnliga läkarna i deras uppoffrande arbete, advokaterna i deras ibland nog så spännande situationer, man beundrar professor Bonnevis intensiva intresse för den unga generationen antingen det gäller vetenskapligt arbete, sång eller mera social inställning. Vi igenkänna i Anna Bugge Wicksell den som offerar sig för kvinnornas och folkens rätt. Vi entusiasmeras av professor Ellen Gleditsch' skildring av det vetenskapliga samarbetets stora betydelse.

Bokens senare del är ägnad föreningsverksamheten, den nationella liksom den internationella, och visar att man inte bara arbetar intensivt utan också kan konsten att roa sig.

Kvinnelige studenter 1882—1932, utgiven av Norske kvinnelige akademikerens landsförbund. Gyldendals förlag, Oslo.

Gudrun Andrén

Legit. Sjukgymnast.

Lästmakareg. 14—16, 2 tr. Tel. 164 69. Behandlar Reumatiska åkommor, Gikt, Ischias och Nervåkommor, Massage, Bad och Sjukgymnastik. Även hembeshandlingar.

NORKVIST & C:o

Sibylleg. 59, Stockholm. Tel. Ö. 9945

Välsorterat lager av: **Siden-, Sammets-, Ylle- & Bomullstyger** samt **Strumpor.**

Då författarnas antal överskrider 40-talet är det ej att förvåna sig över en viss ojämnhet i framställningen. Men kanske bidrager denna just till att ge verket den personliga prägel, som alltid fängslar. Boken har fått en förnäm utstyrelse och illustrationsmaterialet är gott.

Den norska föreningen är att lyckönska till fullbordandet av detta verk.

EVA RAMSTEDT.

Litteratur och debatt.

Det finns många skäl som kunna driva en person att bli skönlitterär författare. För de verkliga diktargenierna är litterärt skapande ett rent livsbehov, till stor lycka för mänskligheten i övrigt, det måste tilläggas. Men det återstår som bekant många författare, vilka icke kunna berömma sig av någon ursprunglig konstnärlig genialitet, vars produktion dock varit av den största betydelse. Det fordras med andra ord inte obönhörligt litterär överbegåvning för att skriva böcker av ett visst värde, det geniala konstnärstemperamentets tvingande inspiration kan ersättas av andra betydelsefulla egenskaper.

En dylik egenskap är bland andra att verkligen ha något att säga, att lära ut, eller något som åtminstone kan ge läsaren en välbehövlig tankeställare. Man tycker att det borde ligga ganska nära till hands för den som känner sig ha något på hjärtat,

något att kämpa för, att försöka framlägga detta i litterär form. Och det var också fallet bara en generation tillbaka i tiden. Så lyckades till exempel Fredrika Bremer vinna gehör och sympati för sina strävanden genom sina romaner på ett för hela kvinnosaken ytterst betydelsefullt sätt, trots att hon kanske saknade vad man kallar verklig diktargenialitet. Likaså nådde Harriet Beecher Stowe, Bertha von Suttner och många andra på sin tid storartade resultat genom att i romanförklädnad sprida sina framstegsidéer, liksom även Ellen Keys åsikter spredos till en vida större krets i hennes böcker än om de endast framförts från talarstolen eller katedern.

Alla dessa kvinnor begagnade litteraturen som en plattform, från vilken de gjorde viktiga inlägg i en pågående debatt eller för en häpen åhörarskara skildrade djärva reformprojekt. Och de hade även sällskap av männen. Almquist, Ibsen och flera andra stora författare föraktade icke att begagna sin litterära produktion som ett medel att göra hetsiga inlägg i sin tids brännande frågor.

Det tycks mig som om denna metod att föra debatt hos den unga generationen av författare medvetet eller omedvetet lagts i träda. Och måhända har den spelat ut sin roll i detta saklighetens tidevarv, då det finns så många andra sätt att nå en vid publik för sina förkunnelser än genom att skriva långa romaner. Men trots allt

Individuell undervisning för klana barn
Förenklade skolkurser
Kursen lämpar sig för elever, som ha svårigheter att följa med i större klasser.

Linda Öbergs Eftr., Skolkurser
Grundade 1914. Tel. V. 39472.

Tandläkare med. kand.

M. Hellichius - Dufwa

Sturegatan 10. Kostnadsfri rådfrågning

FÖRMÅNLIGASTE PRISER.

Mottagning enl. överensk. Tel. Ö. 3 25,

förefaller det mig som en brist, att det så sällan i våra dagar förekommer en symbios mellan den skönlitterära formen och annat än rent sociala spörsmål. Stridens vågor gå dock höga även i andra diskussioner än enbart partipolitiska, men de nå alltför sällan i vårt land utanför sällskapsrummens gränser och avspeglas föga i modern svensk litteratur. Man och man emellan och varhelst några kulturellt intresserade personer äro församlade diskuteras de nya aspekter som uppstått på förhållandet mellan föräldrar och barn, man och kvinna, vetenskap och religion, skola och hem. Och det har framträtt en helt ny, mycket kalfatrad och något beundrad kvinnotyp, en produkt av företrädarnas emancipation, med fullständigt ny livsinställning och syn på äktenskap, religion och livsmål, men i litteraturen förekommer den ännu knappast. Vi ha alla mött åtminstone någon representant för denna nya kvinnogeneration och reagerat olika inför den, liksom inför tidstypiska företeelser överhuvudtaget.

Men den svenska litteraturen tycks ännu inte ha berett tillräckligt rum för dessa samtidsföreteelser. Debatten har icke samma framträdande plats som förr i böckernas värld. Den tolereras knappt, och om den någon gång vågar sig fram, plägar den i regel avsiktligt eller oavsiktligt grundligt missförstås. Det tycks anses, att en bok endast har berättigande, om den ger ett adekvat uttryck för författarens egen livsinställning eller en

subjektiv skildring av hans omgivning. Varje författare bör tydligen enligt denna åskådning med nödvändighet själv så att säga "lida ur sig" sina verk, och detta förefaller mig som en onödig och alltför våldsamt inskränkning. Det borde tvärtom vara givande att se problemen objektivt utslungade och diskussionen om tidens frågor i gång även inom litteraturen. Säkert gå många personer, i synnerhet kvinnor, i våra dagar omkring med intim kännedom om samtidens konflikter, personer som utan att vara utrustade med litterär begåvning av överväldigande mått dock skulle i bokform kunna göra vägande inlägg i debatten om dessa konflikter. Likaså finnas många andra, som genom att ta del av en dylik tendenslitteratur skulle kunna väckas till aktivt intresse för nutidens brännande problem. Genom en ny sammansmältning av litteratur och debatt skulle kunna ernås ett sätt för den unga generationens kvinna att likaväl som sina föregångare ge sig i kast med frågor, vilka visserligen äro eviga, men dock till sin art ständigt växlande, och som icke kunna besvaras annat än genom att objektivt framställas och ärligt diskuteras.

EVA BERG.

I föreningarnas defilering

i Riddarholmskyrkan den 6 november deltog representanter för Fredrika-Bremer-Förbundet.

Billiga Kurser i tillskärning, sömnad och provning.

Mönsterförsäljning. Beställningsateljé för klänningar.

Södra Tillskärarenskolans

GÖTGATAN 19, STOCKHOLM. Tel. Söd. 668r.

Tegnér gatans **TANDKLINIK**
Tegnér gat. 16, Sthlm. Tel. V. (3) 242 42.
Spec.: Naturtrogna löständer (fr. 35 kr. pr gom). Absolut smärtfri tanduttagning. o. plombering. Guldbryggor fr. 30 kr. pr led. Mottagning 10—1, 5—8. Sönd. 11—12. Kostnadsfri rådfr. Endast leg. tandläk.

Småbrukarehemmet och kvinnan.

Det har nyligen uppgivits, att för närvarande finnas över femtusen småbrukarehem i vårt land. Därav ensamt femtusen i Kristianstads län. Lägga vi så härtill, att det finns ett lika stort antal av äldre natur, som, utan att vara enrollerade i egnahemsrörelsen, omfatta liknande arealer, brukas på samma sätt och ge avkastning i proportion med dessa. Man förstår härav, att jordstyckningspolitiken i vårt land under senare årtionden drivits till en höjd, varom de gamla lantushållarna och forna nationalekonomerna aldrig vågat drömma.

Man kan med skäl fråga sig: huru skulle den gamle sociologen och fribytaren jämväl på lantbrukets område, Gustaf Wasa, ställt sig till detta problem? Han, som lärde folket att dika sin jord, tillvarataga skogsmöjligheterna och bärga sin säd i rätt tid. Helt säkert skulle han myst gott i sitt långa skägg om han sett huru jordbruksförhållandena i bemälda avseende utvecklats sig. I ett mandat "till alla landsändar", angående "allmogens fattigdom", av år 1555, pekar han också på vikten av hemmansklyvning: "i Norrland, på Dal, i Värmland och Finland, såväl som flerstädes här uti vårt rike, är en ond och fördärvelig sedvana uppkommen därutöver mång fattig man bliver så förarmad och fördärvad, att han sig själv varken bärga eller nära kan,

mycket mindre göra kronan den rättighet, som henne bör, nämligen i så måtto, att fyra, sex åtta eller flera, och under tiden en hel släkt, ville alla tränga sig in uppå ett hemman och ingen vill låta sig lösa ut, utan mene, att de ingen annorstädes sig så väl behjälpe kunna, som där de äro uppfödda, och blive så många sköna kronans hemman icke annorledes sönderkluvne, bytte och partade än som man uti arv, lösöre, silver, kläder, penningar och annat sådant utdelar och skifta plägar, så sker dock icke kronan den rättighet av dem, som sig borde, och Sveriges lag förmäler, att där syskon skilje sig ifrån var annan, med disk och duk, då skola de ock pliktige vara, att draga kronans skatt och alla utskylder, det dock icke nu sker."

Visserligen märker man här, som över allt i kung Göstas skrivelser, den egoistiska känslan sticka fram, men som han icke blott ville sitt eget, utan ock landets väl, är därom intet att säga. Han förebär emellertid bl. a., att "de som yngre äre och mindre makten hava låte sig penningar och annat gott av dem, som äldre äre och hemmanet bäst besitta kunna, utlösa, och de andre återigen söke sig andra hemman och äger uppå kronans skogar och allmänningar, enär mångestädes gott tillfälle och god lägenhet därtill gives. När så sker bliva alla väl besuttne så att de icke allenast

ANDERSSONS

Damfrisering

Centralbadet

REKOMMENDERAS.

Handarbetets Vänner

Mattor - Möbeltyg - Gardiner - m. m

Stureplan 2, STOCKHOLM.

Tel. 91 02, 26974

kunna göra kronans skatt utan ock giva tionde och andra rättigheter ifrån sig."

Man finner här åtskilliga riktlinjer utstakade för den småbrukarörelse i stort, som därefter följde. Det var gott om jord i landet vid bemälda tid, och de hemman, som därefter blevo utbrutna, erhöilo en helt annan rymd än den, som bestås egnahemman och småbrukaren i våra dagar. Helt säkert hade föregångaren samma svårigheter att dragas med som efterföljaren i våra dagar. Det gällde för honom att bygga och odla, rödja mark och bryta bygd. Och det gällde då, som nu, helt säkert också kvinnan. Det har ofta i våra dagar blivit sagt, att det i icke ringa mån beror på henne huruvida småbrukaren skall lyckas i sina förehavanden eller icke. Har man, som förf., under åratal bott i en bygd, där mycket folk av denna kategori arbetat och strävat, har man också kunnat bilda sig ett omdöme härom. Och det gamla ordspråket, "en god hustru är värd mera än guld", har i bokstavlig mening för ens ögon besannats. Det gäller för egnahemmarens hustru, lika väl som för mannen, att förstå sig på ett tillvaratagande av det lilla som det stora, ja, icke minst av tiden, om det hela skall gå ihop. Detta icke minst i våra dagar, då jordbrukskrisens verkningar blivit genomgående inom alla grupper, stora såväl som små.

Egnahemsrörelsen är icke av nyaste datum. Den leder i stort sett sina anor från början av 1900-talet. Det gamla torpsystemet, som under århundraden varit i bruk, hade då spelat ut sin roll. Ingen ville kontraktera på nytt, ingen utgöra dagsverken på sätt som tidigare skett. Det gällde att friköpa sina torp. Där detta icke kunde ske, överenskommelse med jordägaren icke träffas, blevo de nedrivna, byggnaderna tillspillogivna eller bortförda. Därför ser man litet varstädes i bygderna ruiner av dylika lägenheter. Det gör ett allt annat än gott intryck, då man vet, att där en gång varit odlat område, kanske mera än en livsgärning utförts i det tysta och familjer där fordom varit boende, som å den med ljung eller skog beväxta torvan hämtat sin näring. Här ha barn i tukt och Herrans förmaning fostrats, vilka med starka armar gått ut i livet för att göra sina insatser. En stor del av den sista generationens söner och döttrar ha gått till städerna, en annan betydande part till industrien, medan den minsta delen blivit kvar vid jordbruket. Det är i regel från dessa senare de moderna småbruket rekryterats.

När deras fäder och mödrar, efter några års tjänst å hemman eller herregård, beslutade skaffa sig ett hem, köpte de ett torp eller arrenderade ett område i skogen, där de röjde mark, byggde och bodde. Hårt och strävsamt kunde det bli, men icke

Sörmans Thé

uppskattas av alla fin-
smakare.
Endast en kvalitet.
Den bästa

1/4 kg. blyförpackningar
Kr. 4.—

SÖRMANS

REGERINGSGATAN 4

STOCKHOLM

sällan fann man både glädje och välstånd i de gamla torplägenheterna.

Den tidens kvinnor stodo också, med avseende på arbetets mångsidighet, bättre rustade än många av dem, som i våra dagar i småbrukets tecken gå att bilda hem. De voro kunniga i spånad, vävnad, stickning och sömnad. Varje ledig stund, som de haft från de grövre sysslorna, hade de måst använda för detta ändamål. Som ett ledsamt kapitel i den tidens odlingshistoria står den oreglerade arbetsdagen. Den kunde brukas till överdrifter; men å andra sidan lärde sig den unga flickan åtskilligt, som hon kunde ha gagn av, då hon blev sin egen. Mångsidigheten i arbetet bidrog till att hålla den trötthetskänsla borta, som annars nödvändigt skulle infunnit sig. Och det tal om "tråkigheten på landsbygden", varom så ofta skrivits, tillhör en senare tids uppfinningar. Det har kommit till under en tid, då till och med landsbygdens ungdom blivit blaserad. Man behöver blott studera landsortstidningarnas fredags- och lördagsnummer för att erfara vad som bjudes.

Även om arbetareungdomen är den, som mest befolkar de tusen och en nöjesplatser av skilda slag, som finnas å svensk landsbygd, möter man jämväl där ett stort antal ungdomar från småbrukare- och bondehemmen. De moderna kommunikationerna och den lätta tillgången till nöjen jämväl under vardagsaftnarna, särskilt på vintern, bidra i sin mån härtill.

En hel del av de försök som under senare tid blivit gjorda, i avsikt att samla ungdomen, ha emellertid utfallit väl. Hemslöjdsföreningarna ha i detta avseende haft en stor uppgift att fylla. Det vore önskvärt att de kurser för samlande av de unga kvinnorna i detta avseende kunde fortsätta. De utställningar, som efter en vävkurs varit anordnade, ha nogsamt givit besked om att de varit till stor nytta. När man betänker vad äldre tiders kvinnor i den vägen kunde producera, förstår man betydelsen av att denna sak på kraftigaste sätt främjas. En stor del av de arbeten, varav man i våra dagar njuter, antingen man ser dem i muséer eller hem, ha tillkommit som kvällsarbeten under äldre tider. När arbetet för dagen var slut där ute, samlades den tidens kvinnor vid spinnrock och vävstol. Man brukade icke sällan anordna "kardegille", varvid byns kvinnor, äldre som yngre, kommo tillsammans för att biträda varandra med kardning av ull eller lin. Under senare tid serverades kaffe eller ett par gånger under den tid arbetet pågick. Så gick den kvällen. Man hade ingalunda tråkigt under ett sådant samarbete. Tvärtom kunde man få höra de gamla i ens barndom berätta om den trevnad man haft under dessa gemensamhetskvällar. Icke sällan tittade också mannarna från granngårdarna in i stugan, och detta bidrog på sitt sätt till ett förhöjande av stämningen.

I allmänhet har man den uppfatt-

Fruktcentralens butiker:

Drottningg. 41, Drottningg. 11, Regeringsg. 11, Biblioteksg. 11, Kungsg. 57, Vasag. 3, Vasag. 8, Vasag. 25-27, Vasag. 38, V. Slussg. 8, CENTRALBANGÅRDENS STORA VÅNTHALL, Stockholm.

Alltid förstklassig frukt.

ningen, att dessa s. k. "gillen", när byns kvinnor kommo tillsammans för att gemensamt arbeta, endast var ett samkväm rikt på sladder och förtal. Så var ingalunda förhållandet. Tvärtom var det vanligt, att man vid pauserna i arbetet berättade sägner och traditioner från orten. De unga lyssnade med glädje till vad de gamla i detta avseende hade att berätta. Eller också sjöng man någon av de folkvisor, som då ännu levde på folkets läppar. Tack vare detta intresse från de gamlas sida ha dessa blivit bevarade.

Ännu för några årtionden sedan fanns det vissa bygder i vårt land, där ortens kvinnor icke allenast tillverkade tyger, näsdukar och förkläden för eget behov, utan jämväl till försäljning. Så var exempelvis förhållandet i Sjuhäradsbygden, i Västergötland, de halländska skogsbygderna och Göinge i Skåne. Där drev man hemslöjden på ett sådant sätt, att torparkvinnan eller småbrukarehustrun gjorde sig en avsevärd inkomst därav. Visserligen skulle det kanske gå trögt med försäljningen av dylika saker i våra dagar, men allt fortfarande finnes det i samma bygder en och annan småbrukarehustru, som för hemslöjdsföreningarnas räkning utför tillverkningar och därigenom bidrager till hemmets och familjens underhåll.

Det har under senare tid talats och skrivits mycket angående småbrukarnas svaga ekonomi. Detta med an-

ledning av de låga priser, som varit rådande på jordbruksprodukter. I detta, som i så mycket annat, har legat åtskillig överdrift. Väl är det sant, att den småbrukare, som utan något som helst sparad kapital blivit vad man i Skåne kallar "egnahemmare", haft det svårt. Han har icke allenast ånyo måst uppföra de byggnader varav han varit i behov, utan dessutom kanske också odla större eller mindre arealer. Och så, när detta skett, har han ändå icke haft nog för att på ett tillfredsställande sätt klara sig. Han har måst gå på arbete borta hos andra. En hel del av det, som han bort utföra hemma, har blivit försummat, och det har i ekonomiskt avseende gått bakåt. Detta förutsatt att han icke hemma haft en duktig hustru, som kunnat stå i med arbetet. Vi ha sett många småbrukarehem, där hustrun kunnat sköta både plog och harv, medan mannen gått på arbete hos andra. Detta har i icke ringa mån bidragit till att hålla husets ekonomi i gott skick. Man har icke från detta håll hört några klagomål, ej heller har man förnummit vare sig utmätningar eller annat hos den sortens småbrukare.

Det torde vara få kvinnor i våra dagar, som ha ett mera strävsamt arbete än småbrukarehustrun. Hon har icke råd att hålla sig med lejd hjälp utan måste merendels själv utföra arbetet både inne och ute, förutsatt att hon icke har döttrar, som kunna biträda. Genom omsorg och

DÖVAS VÄLS

Syateljé och lappcentral mottager beställningar av all slags sömnad. Även lagningar. Östermålmssg. 33, n. b. Tel. 161 93. Öppet vardagar 9-7 lördagar 9-2.

GER ARBETE ÅT DÖVA KVINNOR.
Moderata priser. Vålgjort arbete.

GYNNA DE VANFÖRAS FÖRSÄLJNINGSCENTRAL, Beridarebang. 23 B, Sthlm. Tel. 35 16. Försäljning av vanföras arbeten: Vävnader, stickade varor av alla slag, klänningar, barnkläder, handarbeten, rockar o. förkläden, lampor, lampskärmar, leksaker m. m. Beställnin. emotages. Hjälp de vanföra till självhjälp!

sparsamhet kan hon på sitt utomordentliga sätt bidra till hemmets välstånd. Hon har att uppfostra barnen, hålla dem rena och snygga och för övrigt hålla huset i ordning. Men hon har även att bidra med skötsel av kreaturen. I all synnerhet mjölkningen har hon att sköta om. Detta icke sällan även om hon har döttrar, som biträda i arbetet.

Den som skriver detta kom för något år sedan till en avlägsen bygd i norra Skåne. Det låg ett litet småbruk långt vid sidan av vägen. Efter en halvtimmas vandring stod jag vid den lilla gården, som låg invid kanten av en vidlyftig skog av ek och bok.

”Är det icke ensligt att bo här?” frågade jag kvinnan som höll på med vattning av kreatur utanför gårdsbrunnen.

”Ensligt?” frågade hon, medan hon satte sina ljusa, klara ögon rakt i mina. — ”Jag är ju född här. Inte kan herrn tycka det är ensligt här, som är så vackert.”

Erkännas måste, att jag skämdes. Jag hade icke väntat mig detta. På samma gång märkte jag hur stark hembygdkänslan ligger rotad ute i bygderna. Icke minst bland de små brukarna av den svenska jorden och den med denna arbetande kvinnan.

PEHR JOHNSON.

Från bokvärlden.

Elsa och kärleken. Far och dotter av *Anna Lenah Elgström*. Albert Bonniers förlag.

Fortsättningen på *Den kloka Elsa* har kommit. Ett gammalt nött ordstävvis visdomsord om belönad väntan i visst fall har härvidlag fått sin rika tillämpning. *Elsa och kärleken* — eller är bokens huvudtitel *Far och dotter*? Man blir inte klok på titelbladets uppställning — är *Elsa Holms* fortgående utvecklingshistoria, berättad av en författarinna som i sällsynt grad besitter mänskoseendets konst. Därtill gåvan att kunna materialisera sin syn som skaparprodukt. Hennes skarpa iakttagelseförmåga i samband med en fantasi som lyfter det iakttagna ovanför och utom fotograferingsplanet, som förändligar det, gör *Anna Lenah Elgström* till den betydande mänskildrare hon visat sig vara. Men jag vill hålla före att hon i denna nya *Elsa-bok* har givit det hitintills fullödigaste provet på hur högt hon når i denna väg.

Det är en intensivt levande, egenartad liten mänskovarelse vars väsen och karaktär utvecklar sig och mognar, en genomarbetad analys, men utan varje som helst anstrykning av schematisk teori. Inte alltför ofta ställer de moderna böckerna — i vilket fall som helst inte många svenska — fram gestalter som tar sig plats i hågkomsten som människor vilka man

Tandläkare C. Silfverswärd

Med. Kand., Stockholm.

Valhallavägen 73, 1 tr. (inv. Östra station).

Mottagning efter överenskommelse pr

Tel. Vasa 395 02.

DRICK

RONNEBY BRUNNS

BORDSVATTEN

faktiskt träffat. Med boken satt på hyllan minns man dem knappast längre, i bästa fall som svävande reminiscenser. Man torde minnas Elsa Holm.

Personerna i boken i övrigt, tidskedet — för de unga av i dag så avlägset men jordmånen för Elsa Holms växt — hela miljön omkring henne, det är allt skildringskonst av hög rang. Därtill är boken spännande rolig som en äventyrsroman:

Först och sist, det är en betydande bok.

Den ojämna striden av *Anna Björkman*. Albert Bonniers förlag.

Anna Björkman har i sin nya bok valt ett ämne som alltför lätt kunnat verka sensationellt gottköpsmotiv — i all sin ohygglighet. I Anna Björkmans behärskade och säkra berättarstil och med hennes vetskap om den art av människor som hon valt att skildra blir det trovärdig själsanalys av en enkel, sund och stark kvinna i hennes ensamma kamp under ett krossande öde.

Ännu en bok av denna författarinna vittnande om hennes fördjupade mänskostudium.

Ett gammalt hus skall rivas av *Gurli Herzman-Ericson*. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Gurli Herzman-Ericson berättar i sin nya bok vidare om Tom Carrell och andra som bott i "huset med

vindskuporna". Ett gammalt hus skall rivas är i själva verket slutkapitlet på vindskupehusets historia, med Tom Carrell som huvudperson. Det är samma gedigna, vårdade skildring, som vi förut känner hos denna författarinna, som gör den nu utkomna boken till den givande — och intressefängslande — läsning den är. Fru Herzman-Ericson behåller säkerligen sin publik.

En omoralisk historia av *Py Sörman*. Albert Bonniers förlag.

Den unga, kanske rättare bestämt moderna, litteraturen har gott om omoraliska historier. Py Sörman har kommit med en som hon själv frankt betitlar som sådan. Hur pass mycket ironi det ligger i denna titel är inte gott att avgöra. Däremot kommer man synnerligen fort till en bestämd uppfattning av att *En omoralisk historia* inte gör den begåvade författarinnan som vi känner från de tidigare böckerna någon heder. "Moralen" därvid lämnad helt ur räkningen, omdömet endast grundat på att historien är ohjälpligt sjaskig allt igenom, och därtill illa berättad. Man frågar sig sannerligen om inte detta är en första författarförsyndelse, som hitintills vilat i skrivbordslådan men nu vedervågats till publicerande, i förlitande på ett redan uppskattat författarskap? Hur härmed än må förhålla sig, man ön-

KONSTSTOPPNING

utföres av fackkunnig personal till synnerligen billiga priser så välgjort att Ni knappast med blotta ögat kan upptäcka lagningen. Ring så hämta vi. Strumpor uppmaskas. 40 öre pr maska.

Konststoppningsateljén

Kungsgatan 77. Tel. Kh. 69 05.

Carlton Hotell
Stockholm

skar att Py Sörman haft denna bok outgiven. Den som skrivit sådana saker som *Den blå lyktan* och *Aloë* bör vara rädd om sitt författarnamn.

Ungt äktenskap av *Eva Berg*. Albert Bonniers förlag.

Över huvud taget har man hunnit bli ganska led åt den affischerade "moderniteten" inom nulitteraturen. Det sägs ifrån i boktitlar och bokserietitlar att här är det äktaste nya. Etiketteringen blir till sist enbart äcklig. Moderna människor, modernt äktenskap m. m., m. m., kunde man inte överlämna åt den läsande publiken att själv klassificera och — med nöje eller motsatsen — konstatera moderniteten?

Eva Berg har betitlat sin bok **Ungt äktenskap**, med undvikande av den här berörda banaliteten. Att förlaget passat in den i den förut existerande serien *Moderna unga människor* är sedan en annan sak.

Emellertid är det inte fråga om att inte **Ungt äktenskap** handlar om unga och moderna människor. Det är synbarligen den miljö inom vilken förf. rört sig och som givit henne impuls till boken. Därmed på intet sätt antytt att den vore en nyckelroman, ännu mindre ett självbiografiskt dokument. Vi får dock tilltro även en ung författarinna gåvan av självständigt skapande.

Här skall inte upptagas till övervägande bokens moraliska — eller som mången säkerligen hellre ville uttrycka det, mindre moraliska — halt, endast framhållas det som synes mig bestämmande för denna bok: författarinns tydliga intresse av att föra fram en komplicerad problemställning till begrundande. Detta

rimmar även med att hon själv i detta Herthanummer hävdar lämpligheten och önskvärdheten av att genom tendensbetonad litteratur taga upp tidsproblem till debatt. En ärlig vilja härtill berättigar också mycket i fråga om ämnesval.

Den litterära begåvningen, som är det ursprungliga och ofrånkomliga villkoret för litterärt sysslande över huvud taget, äger *Eva Berg*.

E. K—n.

Femtio års fälttåg. Frälsningsarmén i Sverige 1882—1932 av överstelöjtnant E. Malmström har utkommit och säljes på Frälsningsarméns lokal, Östermalmgatan 71.

Nya förbundsmedlemmar

Gävle: fru Emmy Högbom.

Hälsingborg: fru Karin Jönsson, fröken Margot Kristensson, fru Helga Nilsson, fröken Berta Åkerberg.

Karlskrona: grevinnan Laura Cronstedt, fru Hedvig Dunér, fru Gudrun Du Rietz, fru Edith Hainer, fru Gertrud Hild, fru Anni Kihlstedt, fru Maja Källquist, fru Sigrid Körling, fru Hulda Maifält, fru Ester Peters, fru Doris Wendel, fru Märta Wocketz, fru Ingeborg Zetterlund, fr. Martha Åkesson.

Landskrona: fr. Olivia Nilsson, fru Sylvia Nilsson.

Malmö: fru Irma Birch-Jensen, fru Berta Dahl, fru Marta Ekroth, fru Elina Grandelius.

Stockholm: fru Karin Ahlgren, fru Karin Granlund, fru Hulda Sjöberg, fru Ingeborg Thiel.

Varberg: fru Nanny Möller, fröken Ingrid Ahman.

Växjö: fru Anna Cronlund, fru Ellen Zandler, fru Vendla Zotterman.

Örebro: fröken Märtha Grönvall.

LIPTONS THE
är bäst

F.-B.-F.-kretsarna.

Falköpingskretsen hade den 21 september sitt första sammanträde för höstterminen. Ordf. fru Tullie Koch gav därvid en resumé över förhandlingarna vid förbundets årsmöte i Stockholm, och fröken Margit af Ekenstam föredrog en av kretsens sekreterare författad versifierad "rapport" från årsmötet. Dessutom förekom en livlig diskussion över frågan om "hembiträdenas ledighetstid". Därefter följde samkväm med teservering.

Gävlekretsen hade den 7 okt. sitt första sammanträde för hösten under fru Ruth Johansens ordförandeskap. Sedan föreningsangelägenheterna genomgåts, höll fil. mag. Märta Lindqvist (signaturen Quelqu'une) ett kåserande föredrag över ämnet: "Några dagar med en kvinnlig journalist". Det fängslande föredraget åhördes av ett talrikt och tacksamt auditorium. Efteråt följde tesupé och samkväm.

Halmstadskretsen samlades till sitt första höstsamkväm den 11 oktober, varvid lektor Carl Dymling höll ett med stor uppmärksamhet åhört föredrag över ämnet "Den moderna kulturen i kritisk belysning".

Hälsingborgskretsen hade den 22 maj anordnat en utfärd till Apelryd. Under föreståndarinnans, fröken Karin Härstedts, älskvärda ciceronskap fingo de intresserade deltagarna bese den vackra anstalten. Besöket avslutades med en trevlig kaffestund.

Den 19 september samlades medlemmarna till handarbetsafton. Fröken Signe Wennberg talade om F.-B.-F:s verksamhet och förevisade skioptikonbilder. Fröken Elsa Strömberg och fru Anna Mårtensson sjöngo till ackompanjemang av fröken Hilma Wengberg.

Till förmån för sin hyresfond anordnade

kretsen den 11 och 12 oktober kabaretafton med rikhaltigt och omväxlande program.

Fröken Margit Högstedt, som stod för den dekorativa utstyrelsen, hade i stora salen framtröttat utsikten över Sundets blåa böljor med svajiga segelbåtar, och mycket unga skådespelerskor uppträdde i dans och sång som sjömän i miniatyr. Pierrot och Pierrette förnöjde publiken med sin lilla duett, och till sist ledde Madame Sans-Gêne, med Eiffeltornets silhuett som bakgrund, en stilfull mannekänguppvisning. Den charmanta konferenciern, fru Margit Froste, avtackades med rosor och applåder.

Samtidigt och för samma ändamål igångsattes en tombola, vartill kretsens medlemmar skänkt alla de vackra, värdefulla vinsterna.

En kurs i fransk konversation under ledning av Madame O. Nemtsjinoff började den 18 oktober.

Karlskronakretsen höll sitt första sammanträde för hösten i Frimurarehotellets festvåning onsdagen den 19 okt. under ordförandeskap av fru Eva af Geijerstam. I ett föredrag kallat "Som fabriks-syster bland tändsticksarbeterskor" lämnade fröken Maja Åkesson en del inblickar i sitt intressanta och ansvarsfulla kall som personalkonsulent vid tändsticksfabrikerna i Jönköping. Efter tesupén berättade fröken Maja Tornée på ett spirituellt och roande sätt om "En resa i postkupé".

Under aftnens lopp bjöds också på musikunderhållning av fröken Brita Sjöberg och fru Astrid Gyllencreutz.

Inom kretsen har i höst bildats en studie-cirkel med ett trettio-tal medlemmar. Det är en kurs i nationalekonomi, som genomgås under ledning av fröken Hedvig Falck.

Karlstadskretsen hade tisdagen den 4 okt. sammanträde å Stadskällarens klubblokaler. Ett stort antal medlemmar hade infunnit sig.

Sammanträdet, som var höstens första, öppnades av ordf., fru Gerda Hellberg, som

F. V. O:s Slöjdavdelning

Sveavägen 40, Stockholm. — Tel. Norr 88 18.

SJUKSKÖTERSKEUTRUSTNINGAR,
GOSS- och BARNKLÄDER
MOTTAGER BESTÄLLNINGAR

"Hjälp genom självhjälp."

Damer, se hit!

**Köp Edra Parfymer, Tvålar,
Kammar och Borstar hos
B. Svenssons Parfymaffär
(f. d. Hylins.) Regeringsg. 11. N. 64 69**

hälsade de närvarande välkomna och därefter överlämnade ordet åt kvällens föredragshållare, fröken Edith Ahrenlöf, som med utgångspunkt från skolarbetet klokt och varmhjärtat talade om Fostran till självkännedom och människokännedom. I samband med föredraget följde diskussion om förhållandet mellan skola och hem, då från såväl föräldra- som skolhåll starkt betonades behovet av samarbete.

Efteråt sedvanlig tesupé.

Den 13 okt. hade kretsen besök av d:r Ruth Grubb, som höll föredrag om Fosterfördrivningsfrågan. Därefter samtal och frågor rörande det aktuella ämnet.

Landskronakretsen hade krets-
möte den 18 oktober under ordförandeskap av fru Klara Torpson. Sedan ordf. hälsat de närvarande välkomna, berörde hon med några ord de olika grenarna av F.-B.-F:s praktiska verksamhet, särskilt Apelrydsskolan och sjukvårdsverksamheten. Därefter överlämnade hon ordet till docenten Asta Kihlbom från Lund, som höll ett synnerligen livfullt och medryckande föredrag om "En fotvandring i Dorsetshire", beledsagat av ypperliga ljusbilder. Efteråt följde samkväm med tesupé. Senare delen av programmet upptog körsång av flickor från flickskolan under ledning av skolans musikalärinna, musikdirektör Berta Jönsson, vidare uppläsning på skånskt bygdemål av en skolflicka samt sång av musikdirektör Jönsson och rektor Valborg Cervin..

Lundakretsen hade sitt första sammanträde för hösten den 12 sept. 1932 å Grand Hotell. Samtliga kvinnoföreningar i staden, ävensom småskoleseminariet, kvinnliga gymnasiet och de högsta klasserna i flickskolorna hade inbjudits. Ordföranden, fru Carola Eklundh, öppnade mötet och påpekade i sitt hälsningsanförande att styrelsen för F.-B.-F.-kretsen i Lund med anledning av det förestående riksdagsmannavalet velat anordna ett upplysningsmöte om partierna i svensk politik. Som

föredragshållare hade man lyckats förvärva docent Gunnar Aspelin. Talaren lämnade en objektiv klarläggande utredning om den politiska partiställningen och belyste den aktuella situationen genom en granskande överblick av de frågor som dominerat i svensk politik under den sista fyra-årsperioden.

Den 17 oktober var kretsen av Lunds husmodersförening inbjuden till diskussionsafton om gemensamma måltidstimmar. Inledningsföredraget hölls av fru Signe Törnqvist från Motala och en synnerligen livlig diskussion följde.

Samkväm med gluntsång avslutade mötet.

Malmökretsen inledde den 26 september sin vintersäsang med ett talrikt besökt möte på Kungsparkens restaurang.

Huvudpunkten på programmet var ett föredrag av fil. d:r Karin Kock. Föredraget som hade titeln "Sparandet i goda och dåliga tider" var utomordentligt intressant och blev mycket uppskattat. Fröknarna Martha Stuhre och Gullie Wirgin bidrog till trevnaden under samkvämet med pianomusik och vacker sång.

Den 23 okt. hade kretsmedlemmarna tillfälle att bese Staffanstorps sockerfabrik. Fru Milla Cederborg höll först i kontorsbyggnaden föredrag om sockerbetans bearbetning till socker. Föredraget belystes med åskådningsmaterial om alla förändringar råmaterialet undergår från sockerbeta till socker. Det intressanta och lärorika föredraget applåderades livligt och avtackades av ordföranden i kretsen, fru Elisabeth Quensel, Malmö. Därefter fingo åhörarna under ledning av disponenten Cederborg, fru Cederborg samt ingenjörerna Cederström och Fehrlund göra en vandring genom laboratoriet och fabriken, som demonstrerades. På fru Cederborgs anordning blev det kaffeservering efteråt å hotell Gästis.

Nyköpingskretsen hade sitt första sammanträde för hösten den 3 okt. i

Skogens Ättika

välsmakande bords- och inläggningsättika

Tillverkare:

Skogens

Kol Aktiebolag

Bollnäs

Old Fellows klubblokal. Ordf. fru Gullstrand redogjorde för förhandlingarna vid årsmötet i Stockholm, varefter fröken Louise Nathorst-Böös talade om Rimforsa, dess uppkomst, organisation och dagliga arbete. Härpå följde tesupé.

Stockholmskretsens Fredrika-Bremerskola inledde höstterminen med en föredragsafton den 21 september. Studiekommitténs ordförande dr Hanna Rydh talade om *Syndaflo den, Babelstorn och Abrahams Ur* med beledsagande ljusbilder. Sång utfördes av fröken Kallstenius till ackompanjemang av fru Susie Fjällbäck.

Innehavaren av det vid vårterminen utdelade stipendiet till hjälp för utländsk studieresa, fröken Stina Källqvist, avlämnade en rapport om sitt deltagande i den för utläningar under sommaren anordnade franska språkkursen vid universitetet i Grenoble. — Ordföranden meddelade att i likhet med vad i år kunnat göras ett restipendium å kr. 500; — även till nästa sommar kommer att utdelas, på samma villkor som gällt för det första.

Höstterminens aftonkurser omfatta 10 engelska, därav den högsta delad i 2 parallellkurser, under ledning av fruarna Faustman, Trolle och miss Svensson-Sjöman, 5 franska, m:me Cantova och fru Sahlin, samt 1 i konsthistoria för fröken Leffler.

Den 21 okt. talade doktor Jakob Billström, på anmodan av kretsen, över ämnet: *Tankar om ungdomens sjäsliv under brytningsåren*. Föredraget, som hölls i K. F. U. M:s stora sal, var offentligt och hade samlat en mycket talrik och livligt intresserad publik. Som mötets ordförande fungerade kretsens ordf. fröken I. von Plomgren. Efter föredragets slut framställdes av åhörare en del frågor i ämnet, vilka besvarades av doktor Billström.

Svalövs-kretsen hade torsdagen den 13 okt. sin första sammankomst för

vintern. Fröken Astri Heimer, Malmö, gjorde därvid på ett synnerligen medryckande sätt ett utdrag ur sin bok om sagskalden H. C. Andersen. Underhållningen vid det efterföljande samkvämet var helt ägnad åt Andersen och på ett för skalden värdigt sätt. Så vackert som fröken Heimer föreläste några av hans sagor, får man sällan eller aldrig höra det, och fröken Johansson, Kågeröd, tolkade klangfullt och känsligt hans sånger till Griegs musik.

Tomellakretsen sammanträdde den 5 okt. å Stora Hotellet. Föredrag hölls av advokaten fru Mathis Tengberg, Ystad, över ämnet "Den nya äktenskapslagstiftningen". Efteråt vidtog samkväm.

Den 2 nov. anordnade kretsen å Samrealskolans hörsal offentligt föredrag med ski-optikonbilder av doktor Elsa Belfrage, Åkarp. Under tvenne timmar talade doktor Belfrage över ämnet "Kvinnohygien" inför ett mycket talrikt auditorium. Bl. a. hade inbjudits de kvinnliga eleverna vid folkhögskolan, samrealskolan, fortsättnings-skolan m. fl.

Varbergskretsen samlades första gången på hösten till ett talrikt besökt möte den 22 sept. Doktor Elsa Köhler, docent vid Wiens pedagogiska institut, höll föredrag över ämnet: "Barnanaturens krav på en psykologisk uppfostran". Senare följde kaffeservering och samkväm.

Växjö-kretsen var den 29 maj inbjuden till fru Sundin å sanatoriet Lugnet, som anordnat ett gardenparty till förmån för den friplats å Drottningens vilohem, som kretsen arbetar för. Å den stora gräsplanen framför doktorsvillan hade värdinnan ordnat en rad kaffebord för sina många gäster. Först besåg man fru Sundins "hobby", den vackra och välvårdade trädgården, och under det humöret strålade i kapp med solen intogs sedan kaffe. Den bestämda avgiften härför gick odelat till vilohemsfonden. Man "badade i sol", lustvandrade i trädgård och skog och bjöds sedan på

"Min salong" Institut för vetenskaplig ansiktsvård

Grevgatan 10, i tr., Stockholm.

Tel. 794 97. Beställ tid

Behandling av frostsador, finnar, pormaskar, ådrig hud, vårtor, bruna fläckar etc. Berosolinbehandlingar
MANICURE. MASSAGE. PEDICURE. Beställ tid.

ELSA GJÖRLING-BERGMAN.

Diplomerad från Académie Scientifique de Beauté, Paris.

saft. Dr Rut Grubb framförde till värdinnan kretsens tack för storartad gästfrihet och ej minst för den varma förståelse hon härmed visat för kretsens arbete för vilohemsfonden, vilken nu genom denna så trevliga fest fick ett gott tillskott.

Den 30 sept. var kretsmöte på Församlingshemmet. Sedan d:r Rut Grubb hälsat de närvarande och framlagt styrelsens förslag till föredrag m. m. under hösten, höll svenska kyrkans missionär, fröken Jenny Holmåsen ett utomordentligt intressant och medryckande föredrag om "Indiskt hemliv". I anslutning till detsamma uppläste fru Blenda Sylvan några dikter.

Tesupé avslutade det synnerligt trevliga samkvämet.

Da det efter förhandlingar i saken visat sig alltför dyrbart för kretsen att i samband med annat förbund erhålla plan för studiecirklar, har kretsen nu själv inom sig börjat verksamhet med studiecirklar, varav den första f. n. arbetar med studier och utläggning av Math. Widgrens bok "Nationernas förbund och dess verksamhet".

Ystadskretsen hade sitt första kretsmöte för hösten den 5 oktober. Sedan en del föreningsangelägenheter avhandlats, höll lektor Gösta Langenfelt ett med stort

intresse åhört föredrag om Irländarnas frihetskamp. Efteråt vidtog samkväm med pianomusik av fröken Maria Lenander.

Den 2, 3 och 4 november anordnade kretsen en medborgarkurs tillsammans med Föreningen Ystads landstörmskvinnor, Kvinnornas fredsförbund, Svenska kvinnors vänsterförbund och Vita Bandet. Intresset för kursen var mycket stort — Socialdemokratiska kvinnoklubben hade utdelat 10 stipendier för deltagare —, omkring 100 personer deltog, därav ett 10-tal skolungdomar.

Kursen leddes av fröken Ebba Holgersson, Johannishus, vilken under förra arbetsåret ledde dylika kurser i flera andra kretsar. Den avslutades med ett samkväm, vari medlemmar från flera olika föreningar deltog.

Östersundskretsen hade den 11 oktober samkväm å Flickskolan. Man beslöt att anordna en fest för att få medel att öka stipendiefonden, och en festkommitté valdes.

Fru Reidunn Romanus underhöll kretsmedlemmarna med uppläsning ur Björnsterne Björnsons Fortællinger, och frökarna A. och V. Backman utförde sång och musik.

TANDTEKNIKERKURS

Ged. utbildn. i guld- o. kautschukarb.

Mångårig erf. E. Landau, Valhallavägen

112 Stockholm. Tel. Norr 19521.

Lundahls Möbelolja

är ett utmärkt renoveringsmedel för bonade, polerade och lackerade möbler, golv, korkmattor etc. Borttager vattenfläckar på bonade möbler, återställer dem i sitt nybonade skick. Efter användning av oljan är möbelen impregnerad.

LUNDAHLS TEKN. FABRIK
Mälarhöjden. Tel. Mälarhöjden 666.
Nederlag: Köpmangatan 24, Stockholm. Tel. 122 99.

En verklig njutningsdryck får Ni av

Kobbs
Zaryana Té

Obs! Gul etikett

Erhålles överallt i originalförpackningar

à 75 öre, Kr. 1.25, 1.75, 3.50, 6.75 o. s. v.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Ellen Kleman*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 6: 50; 1/2 år kr. 3: 50; 1/4 år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och exp.: 48 Klarabergsgat., Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Tel. Norr 48 50, 27 62.

NYUTKOMNA BÖCKER

Dr E. Stanley Jones: **Bergspredikans Kristus**. En praktisk livsfilosofi. Bemyndigad översättning av Th. Arvidson. Pris häft. kr. 5: —, inb. 6: 50.

Tidigare utkomna av samme författare: **Med Kristus i förtroliga samtal**. Bemyndigad översättning av Th. Arvidson. Pris häft. kr. 5: 75, inb. 7: 50.

Den ofrånkomlige Kristus. Bemyndigad översättning av Carl Rydhe. Pris häft. kr. 4: —, inb. 5: 50.

Paul Rosell: **Juniorpojkar och andra kryssprickar**. Illustrerad pojkbok. Pris häft. kr. 2: 25, inb. kr. 3: —.

NYA BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAGET.
(Metodistkyrkans Bokförlag) Box 5020. Stockholm 5.

Fredrika-Bremer-Förbundets

lanthushållningsseminarium
å Rimforsa i Östergötland.

Ny kurs börjar den 1 okt.
varje år.

Ansökan insändes före den
15 juni under adress:

LANTHUSHÅLLNINGSEMINARIET, RIMFORSA.

Innehåll.

Vid Gustav Adolfsminnet. Av *Alice Quensel*.

De fränskilda hustrurnas pensionsrätt. Av *Märta Wikström*.

Norska kvinnliga akademiker jublera. Av *Eva Ramstedt*.

Litteratur och debatt. Av *Eva Berg*.

Småbrukarehemmet och kvinnan. Av *Pebr Johnsson*

Från bokvärlden. Av *Ellen Kleman*.

F.-B.-F-kretsarna.

Fredrika-Bremer- Förbundets

skola för

kvinnlig
yrkesutbildning

med anslag av stat och kommun.
Höstterminen börjar den 1 sept.

Lägre kursen, 2-årig verkstadsskola, avsedd huvudsakligen för kvinnlig ungdom med högre allmänbildning, meddelar grundläggande yrkesutbildning i klädsömnad.

Högre kursen, 1-årig, avser att utbilda kvinnliga arbetsledare och yrkeslärarinnor för beklädnadsyrket.

Forthbildningskurs i sömnad, 3 mån., för utexaminerade handarbetslärarinnor.

Extra elever mottagas i mån av utrymme.

Prospekt sändas. Adress Norrlandsgatan 20, Stockholm. Tel. N. 123 99. Ansökningar insändas före 15 juni.